

Európai Ombudsman

Közszolgálati alapelvek

az uniós közszolgálatban

2012

HU

Bevezetés

Az öt közszolgálati alapelv

1. Az Európai Unió és annak polgárai iránti elkötelezettség
2. Tisztességesség
3. Tárgyilagosság
4. Mások iránti tisztelet
5. Átláthatóság

Európai Ombudsmanként azon a véleményen vagyok, hogy a polgárok és a köztisztviselők egyaránt hisznek abban, hogy az európai uniós közszolgálatot ennek az öt elvnek kell vezérelnie. Az elveket részletesebben az 5. oldalon tárgyaljuk.

Az elvek szem előtt tartása egyfelől hozzásegíthet ahhoz, hogy a köztisztviselők megértsék és helyesen alkalmazzák a rájuk vonatkozó szabályokat, másfelől pedig rávezetheti őket a helyes döntésre olyan esetekben, amikor az ítélőképeségükre van szükségük.

Az elvek nem új keletűek. Épp ellenkezőleg: a polgárok és köztisztviselők létező elvárásait fogalmazzák meg. Ráadásul – nyíltan vagy áttételesen – már eddig is szerepeltek a személyzeti szabályzatban és más dokumentumokban, mint például a költségvetési rendeletben és a helyes hivatali magatartás európai kódexében.

E dokumentum hozzáadott értéke abban áll, hogy egy hosszú mérlegelési és konzultációs időszakot követően lényegre törő, tömör formában fogalmazza meg ezeket az elveket. Az első változat 2010-ben készült az Ombudsmanok Európai Hálózatába tartozó nemzeti ombudsmanokkal folytatott konzultáció nyomán. Ezt követően nyilvános konzultáció indult, amely 2011. februártól júniusig tartott. A honlapomon (www.ombudsman.europa.eu) megtekinthetők a vonatkozó dokumentumok, köztük a nyilvános konzultáció eredményeiről szóló jelentés is. Ószinte hálával tartozom valamennyi intézménynek, szervezetnek és

magánszemélynek, akik hozzászóltak a konzultációhoz. Közreműködésük nagymértékben hozzájárult az elvek végleges szövegezéséhez.

Az elvek magas szinten foglalják össze az uniós köztisztviselőkre vonatkozó etikai normákat. Ily módon az uniós közigazgatásban elvárt szolgáltatási kultúrának is létfontosságú elemét képezik. Az ilyen elveket konkrét helyzetekben többek között részletes szabályok útján lehet érvényesíteni. Ilyen szabályok vonatkoznak például az olyan kérdésekre, mint az összeférhetlenség megelőzése és szabályozása. Amint azt a nyilvános konzultáció közreműködői közül néhányan jelezték, nagyon is elképzelhető, hogy több és jobb szabályra van szükség. A közszolgálati alapelvek nem az ilyen szabályokat hivatottak helyettesíteni. Ugyanakkor három oka is van annak, hogy az ilyen szabályok – bármilyen körültekintően fogalmazták is meg azokat – miért nem teszik okafogyottá a magas szintű etikai elvekre fordított figyelmet.

Először is a részletes – akár jogalkotási, akár igazgatási – szabályok megfogalmazása valószínűleg hatékonyabb, ha hivatkozási pontként szem előtt tartják a magas szintű alapelveket.

Másodsorban a szabályok értelmezése és alkalmazása nem megy magától. Az embernek sokszor a saját ítélőképességét kell latba vetnie ahhoz, hogy a konkrét helyzetekben tudja a szabályok jelentését.

Harmadsorban pedig a szabályokat nem lehet úgy megfogalmazni, hogy minden esetre kiterjedjenek. Vegyük például az 1. elv harmadik és negyedik bekezdését:

A köztisztviselőknek a képességeiknek megfelelő legmagasabb szinten kell ellátniuk a feladatukat, és minden esetben törekedniük kell a legmagasabb szintű szakmai normák betartására.

Tekintettel kell lenniük a közbizalom övezte pozíciójukra, és jó példát kell mutatniuk másoknak.

Nehéz elképzelni olyan részletes szabályokat, amelyek kiterjednek minden olyan tetre vagy lehetséges tetre, amelyre ezek a bekezdések érvényesek lehetnek, különösen azért, mert nemcsak azt helyezik kilátásba, hogy a köztisztviselőknek megfelelően kell reagálniuk bizonyos helyzetekre, hanem azt is, hogy legyenek *proaktívak*.

Egy másik példával élve a 3. elv többek között kimondja, hogy a köztisztviselőknek nem szabad alkalmazhatnak hátrányos megkülönböztetést. Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a hátrányos megkülönböztetésnek két aspektusa van: (i) az azonos helyzeteket nem szabad eltérően kezelni, illetve (ii) az eltérő helyzeteket nem szabad azonos módon kezelni, kivéve, ha az ilyen bánásmód bármely esetben objektíven indokolt. A hátrányos megkülönböztetés tilalma tehát nem azt jelenti, hogy mindenkit ugyanúgy kellene kezelni a helyzetük különbségeire való tekintet nélkül. Épp ellenkezőleg, az ítélőképességre azért van szükség, hogy az érdemi különbségeket meg lehessen különböztetni a jelentéktelenektől.

Mielőtt lezárnánk ezt a bevezetőt, fontos tisztázni az elvek alkalmazási körét. A „köztisztviselő” szó valójában egy praktikus rövidítés arra a kategóriára, amelyet a Személyzeti szabályzat¹ úgy nevez, hogy „az Európai Unió tisztviselői és egyéb alkalmazottai”. A Személyzeti szabályzat létrehozta a szaktanácsadók² kategóriáját is, akik ebben az értelemben szintén köztisztviselők.

Az elveket igyekeztem úgy megfogalmazni, hogy minden köztisztviselőre érvényesek legyenek, s ne csak azokra, akik irányító vagy más vezetői feladatokat látnak el. Ezzel

¹ Hivatalosan az *Európai Unió tisztviselőinek Személyzeti szabályzata* és az *Európai Unió egyéb alkalmazottaira vonatkozó alkalmazási feltételek*.

² „Szaktanácsadónak kell tekinteni a különleges képesítései következtében és bármely más minőségben folytatott jövedelemszerző tevékenysége ellenére az Unió valamely intézményének segítésére rendszeresen vagy meghatározott időre alkalmazott személyt, akit a költségvetés azon intézményre vonatkozó részének e célra elkülönített teljes előirányzatából fizetnek, amelynél alkalmazták.” (az *egyéb alkalmazottak alkalmazási feltételeinek* 5. cikke).

összefüggésben azt is meg kell említeni, hogy az intézmények tagjai – például a Bizottság és a Számvevőszék tagjai, az Európai Parlament képviselői vagy a Bíróság bírái – a személyzeti szabályzat értelmében nem „tisztviselők vagy egyéb alkalmazottak”. A Személyzeti szabályzat sem érvényes rájuk. Ők tehát a közzolgálati alapelvek értelmében nem „köztisztviselők”. Ennek ellenére a felsorolt személyek is érvényesnek érezhetik magukra a közzolgálati alapelveket, mivel ösztönzést meríthetnek belőlük egyedi feladataikhoz.

Tartózkodtam attól, hogy az elvekbe olyan elemeket is belefoglaljak, amely véleményem szerint főként az intézmények felelősségi körét érintik és nem az egyes köztisztviselőket. A jövőben azonban lehetőség szerint hivatkozni fogok az elvekre, amikor az uniós intézmények, szervek és hivatalok tevékenységeiben előforduló esetleges hivatali visszasságokat vizsgálom.

Szilárdan hiszek abban, hogy a közzolgálati elvek kinyilvánítása hozzásegíthet egy folyamatos, konstruktív párbeszéd elindításához és előtérbe helyezéséhez a köztisztviselők körében, illetve a köztisztviselők és a lakosság között. Az „egység a sokféleségben” mottóban kifejeződő kulturális sokszínűség az Európai Unió egyik nagy erőssége. Ez azt is jelenti, hogy az ilyen párbeszéd létfontosságú, mivel az eltérő kulturális háttérrel rendelkező köztisztviselők és polgárok között megszilárdítja és elmélyíti a közzolgálat etikai értékeinek közös értelmezését.

Az uniós köztisztviselők tevékenységét irányítani hivatott közzolgálati elvek

1. Az Európai Unió és annak polgárai iránti elkötelezettség

A köztisztviselőknek tudniuk kell, hogy az uniós intézmények az Unió és polgárai érdekeit szolgálják a Szerződések célkitűzéseinek megvalósításában.

Az ajánlásokat és határozatokat kizárólag ezen érdekek szem előtt tartásával kell meghozniuk.

A köztisztviselőknek a képességeiknek megfelelő legmagasabb szinten kell ellátniuk a feladatukat, és minden esetben törekedniük kell a legmagasabb szintű szakmai normák betartására.

Tekintettel kell lenniük a közbizalom övezte pozíciójukra, és jó példát kell mutatniuk másoknak.

2. Tisztességesség

A köztisztviselőket az illendőségnek kell vezetnie, és mindig olyan módon kell viselkedniük, hogy abban a legalaposabb nyilvános ellenőrzés se találjon kivetnivalót. Ez a kötelezettség nem teljesül önmagában azzal, hogy a jogot tiszteletben tartva járnak el.

A köztisztviselők nem vállalhatnak olyan pénzügyi vagy más kötelezettséget, amely befolyásolhatja feladataik ellátását, az ajándékok elfogadását is ideértve. Haladéktalanul be kell jelenteniük minden olyan magánérdeket, amely a tisztségükhöz kapcsolódik.

A köztisztviselőknek lépéseket kell tenniük annak érdekében, hogy elkerüljék az összeférhetetlenséget vagy akár annak látszatát. Gyorsan kell intézkedniük az

esetlegesen felmerülő összeférhetlenség feloldása érdekében. Ez a kötelezettség a hivatal elhagyását követően is fennáll.

3. Tárgyilagosság

A köztisztviselőknek pártatlan, tényeken alapuló döntéseket hozó és nyitott személyeknek kell lenniük, akik hajlandók meghallgatni a különböző álláspontokat. Késznek kell lenniük a hibák felismerésére és orvoslására.

Az összehasonlító értékeléseket felölölő eljárásokban a köztisztviselők kizárólag érdemi alapon, illetve a jogszabályokban kifejezetten meghatározott tényezők alapján hozhatják meg az ajánlásokat és határozatokat.

A köztisztviselők nem alkalmazhatnak hátrányos megkülönböztetést, szakmai magatartásukat pedig nem befolyásolhatja egy adott személlyel szembeni elfogultság.

4. Mások tisztelete

A köztisztviselőknek egymást és a polgárokat tiszteletben tartva kell eljárniuk. Udvariasnak, segítőkésznek, pontosnak és együttműködőnek kell lenniük.

Őszintén törekedniük kell mások közléseinek megértésére, és világosan, egyszerű szavakkal kell kifejezniük magukat.

5. Átláthatóság

A köztisztviselőknek késznek kell lenniük arra, hogy magyarázatot adjanak tevékenységükről és megindokolják cselekedeteiket.

Megfelelő nyilvántartásokat kell vezetniük, valamint nyitottnak kell lenniük magatartásuk nyilvános ellenőrzésére, beleértve az ezen közszolgálati elvek betartásának ellenőrzését.

Európai Ombudsman

1 avenue du Président Robert Schuman
CS 30403
F - 67001 Strasbourg Cedex

T. + 33 (0)3 88 17 23 13
F. + 33 (0)3 88 17 90 62
www.ombudsman.europa.eu
eo@ombudsman.europa.eu

© Európai Unió, 2012
Oktatási és nem kereskedelmi céllal törté-
nő felhasználás a forrás feltüntetése
mellett engedélyezett.